

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА

ПРИЈЕДЛОГ

ЗАКОН
О ПОСЕБНОМ РЕГИСТРУ
И ЈАВНОСТИ РАДА НЕПРОФИТНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Бања Лука, март 2024. године

**ЗАКОН
О ПОСЕБНОМ РЕГИСТРУ И ЈАВНОСТИ РАДА НЕПРОФИТНИХ
ОРГАНИЗАЦИЈА**

Члан 1.

Овим законом успоставља се посебан Регистар непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти (у даљем тексту: Регистар), политичко дјеловање и политичке активности непрофитних организација које их одређује као агенте страног утицаја, уређују услови и начин обезбјеђења јавности рада, те прописују друга питања у вези са радом тих организација.

Члан 2.

(1) Под непрофитним организацијама из члана 1. овог закона подразумијевају се удружења и фондације, као и стране и међународне невладине организације основане и регистроване у Републици Српској у складу са Законом о удружењима и фондацијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 52/01 и 42/05), које у цијелости или дјелимично финансирају друге државе, њихови органи или њихови овлаштени заступници, међународне и стране организације, страни држављани или регистроване невладине организације које се финансирају из иностранства (у даљем тексту: непрофитне организације).

(2) Под страним субјектом подразумијева се влада, извршни орган друге државе или страна политичка странка, физичко лице које нема држављанство Босне и Херцеговине и пребивалиште у Босни и Херцеговини или правно лице или група правних лица која је организована, регистрована или основана по прописима друге државе или која има сједиште у другој држави.

(3) Влада друге државе означава извршни орган власти сваке државе осим Босне и Херцеговине.

(4) Страна политичка странка означава сваку политичку странку регистровану по прописима друге државе.

(5) Агент страног утицаја, у смислу овог закона, јесте непрофитна организација коју финансијски или на други начин помажу страни субјекти, а која се бави политичким дјеловањем или политичким активностима прописаним чланом 3. овог закона као и другим активностима које се односе на политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике Српске, кршење Уставом Републике Српске зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

Члан 3.

(1) Политичко дјеловање непрофитних организација подразумијева учешће у предизборној кампањи политичких странака и кандидата, прикупљање средстава за политичке странке и кандидате, финансирање кандидата, односно политичких странака и спровођење политичке активности у сврху остваривања утицаја на формирање јавног мњења ради постизања политичких циљева.

(2) Политичка активност означава сваку активност према органима, институцијама или изабраним представницима Републике Српске или представницима Републике Српске у институцијама Босне и Херцеговине у смислу формулисања политике, политичког или јавног интереса Републике Српске.

(3) Непрофитним организацијама није дозвољено политичко дјеловање нити обављање политичке активности у смислу ст. 1. и 2. овог члана.

(4) Статут, дјеловање и активности непрофитних организација не могу бити супротни уставном поретку нити усмјерени на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике Српске, кршење Уставом Републике Српске зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

Члан 4.

Политичким дјеловањем, у смислу овог закона, не сматра се дјеловање у области науке, културе, социјалне и здравствене заштите, спорта, заштите потрошача, заштите права националних мањина и лица са инвалидитетом, заштите животне средине, борбе против корупције, филантропије, волонтерства и информисања, као и дјеловање у оквиру Уставом Републике Српске загарантованих слобода и права.

Члан 5.

Материјали непрофитних организација који се објављују путем електронских медија, информационих и телекомуникационих мрежа или се на други начин дистрибуишу морају имати ознаку непрофитне организације.

Члан 6.

Регистар успоставља и води Министарство правде (у даљем тексту: Министарство).

Члан 7.

У Регистар се уписују подаци за непрофитне организације, и то:

- 1) назив и сједиште оснивача,
- 2) подаци о оснивачком акту и рјешењу о упису издато од надлежног органа,
- 3) подаци о статуту,
- 4) органи непрофитне организације,
- 5) одлука о избору лица овлаштеног за заступање.

Члан 8.

(1) Непрофитна организација обавезна је да поднесе пријаву Министарству у року од 15 дана пријема финансијских средстава или друге врсте помоћи од страног субјекта, на обрасцу пријаве који правилником прописује министар правде (у даљем тексту: министар).

(2) Подносилац пријаве обавезан је да о свим промјенама у свом дјеловању достави допуну пријаве у року од 30 дана од дана настанка промјене.

Члан 9.

Ако се у поступку подношења или допуне пријаве утврди да је пријава или допуна непотпуна, примјењују се одредбе Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18).

Члан 10.

(1) Подаци уписани у Регистар, као и документација на основу које се упис врши мора бити доступна и дата на увид надлежном инспекцијском органу.

(2) Министарство, на захтјев суда, јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова или надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске, доставља податке уписане у Регистар.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, подаци уписани у Регистру могу се дати и другим органима Републике Српске на образложен захтјев, ако за то постоји оправдан интерес.

Члан 11.

(1) Непрофитна организација која је уписана у Регистар обавезна је да Министарству достави полугодишњи и годишњи финансијски извјештај са назнаком уплатиоца, висине дозначених средстава, врсте и износа накнаде и прихода изражених у новцу или другој вриједности, као и извјештај о утрошку средстава.

(2) Министарство доставља Пореској управи Републике Српске финансијски извјештај ради контроле финансијског пословања.

Члан 12.

Надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши надлежни инспекцијски орган.

Члан 13.

Редован инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши се једном годишње.

Члан 14.

Изузетно, ванредни инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације спроводи се по представкама грађана, правних лица, јавно доступних информација, органа Републике Српске или на захтјев надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске.

Члан 15.

Министарство прати активности непрофитних организација из члана 2. став 1. овог закона како на територији Републике Српске, тако и у другим дијеловима Босне и Херцеговине.

Члан 16.

У случају да непрофитна организација у свом дјеловању поступа супротно Уставу Републике Српске и прописима Републике Српске, дјелује и спроводи активности на начин како је то прописано чланом 3. овог закона, односно као агент страног утицаја на штету индивидуалних и других права грађана или уколико Пореска управа Републике Српске утврди неправилности у финансијском пословању, Министарство доставља приједлог надлежном суду за забрану обављања рада и подноси пријаву против одговорних лица у складу са одредбама кривичног законодавства Републике Српске.

Члан 17.

На питања која нису прописана овим законом примјењују се одредбе Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске.

Члан 18.

Новчаном казном од 1.000 КМ до 5.000 КМ казниће се за прекршај непрофитна организација, која:

- 1) не обиљежи промотивни материјал у складу са чланом 5. овог закона,
- 2) не поднесе пријаву или приликом подношења пријаве или допуне пријаве дâ нетачан податак у вези са уписом у Регистар из члана 8. овог закона,
- 3) не достави допуну пријаве о извршеним промјенама у року прописаном у члану 8. став 2. овог закона,
- 4) не достави финансијски извјештај из члана 11. овог закона.

Члан 19.

(1) Министарство ће успоставити Регистар у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Министар ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Правилник о садржају и обрасцу пријаве за упис у Регистар из члана 8. став 1. овог закона.

Члан 20.

Овај закон објављује се у „Службеном гласнику Републике Српске“, а ступа на снагу 1. јануара 2025. године.

Број:
Датум:

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Ненад Стевандић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
ПРИЈЕДЛОГА ЗАКОНА О ПОСЕБНОМ РЕГИСТРУ
И ЈАВНОСТИ РАДА НЕПРОФИТНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у Амандману XXXII т. 5), 6) и 17) на члан 68. Устава Републике Српске, којим је прописано да Република уређује и обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора, економске односе са иностранством, који нису пренесени на институције Босне и Херцеговине, тржиште и планирање, те финансирање остваривања права и дужности Републике, члану 31. који прописује да је зајамчена слобода политичког организовања и дјеловања у складу са законом и забрањено политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости. Такође, чланом 70. тачка 2. Устава Републике Српске је прописано да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА ЗА ИЗРАДУ ЗАКОНА И ДРУГИХ ПРОПИСА

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство број: 22.02-020-661/24 од 1. марта 2024. године, уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 31. Устава Републике Српске којим је зајамчена слобода политичког организовања и дјеловања у складу са законом и забрањено политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости, у Амандману XXXII т. 5), 6) и 17) на члан 68. Устава Републике Српске којим је прописано да Република уређује и обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора, економске односе са иностранством, који нису пренесени на институције Босне и Херцеговине, тржиште и планирање, те финансирање остваривања права и дужности Републике. Такође, чланом 70. тачка 2. Устава Републике Српске је прописано да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте.

Овим законом прописује се успостављање посебног Регистра непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти и политичко дјеловање и политичке активности непрофитних организација које их одређује као агенте страног утицаја, уређују услови и начин обезбјеђења јавности рада, те прописују друга питања у вези са радом тих организација.

Републички секретаријат за законодавство је актом број: 22.02-020-888/23 од 23. марта 2023. године, дао мишљење на Нацрт закона о посебном Регистру и јавности рада непрофитних организација који је Народна скупштина Републике Српске разматрала и усвојила на Петој редовној сједници одржаној 23. септембра 2023. године, те је Закључком („Службени гласник Републике Српске“, број 87/23) упутила Закон на јавну расправу јер се овим законом уређују питања која су од значаја за

јавност.

Обрађивач Приједлога овог закона је у складу са чланом 41. став 1. тачка 5) и став 2. Правила за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 24/14), навео разлоге за доношење Закона и разлике Приједлога у односу на Нацрт. С тим у вези, разлике Приједлога у односу на Нацрт закона резултат су прихваћених примједба, приједлога и сугестија народних посланика датих на сједници Народне скупштине, јавној расправи, као и достављених приједлога и примједба у писаној форми.

У поступку консултација са обрађивачем, овај секретаријат је дао одређене примједбе и сугестије које су се односиле на прецизирање појединих законских рјешења, дефинисање одредаба које се односе на вођење Регистра, одредаба којима се даје овлаштење за доношење подзаконског акта што је обрађивач уважио и уградио у текст Закона.

У складу са чланом 36. став 1. тачка 9) Пословника о раду Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 123/18) и Смјерницама за консултације у изради прописа и других општих аката („Службени гласник Републике Српске“, број 86/22) обрађивач утврдио је да је овај закон од интереса за јавност, те је текст Приједлога овог закона објавио на својој интернет страници, а одржана је и јавна расправа. С тим у вези, обрађивач наводи да су уважени приједлози и сугестије уграђени у текст Закона и детаљно образложени уважени и неуважени приједлози и сугестије у глави која се односи на разлике приједлога у односу на нацрт.

Имајући у виду да постоји уставни основ за доношење овог закона, да је усаглашен са Уставом Републике Српске, правним системом и Правилима за израду закона и других прописа Републике Српске, мишљење је Републичког секретаријата за законодавство да се Приједлог закона о посебном Регистру и јавности рада непрофитних организација може упутити у даљу процедуру.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Према Мишљењу Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу број 17.03-020-699/24 од 26. фебруара 2024. године, а након увида у прописе Европске уније и анализе Приједлога закона о посебном Регистру и јавности рада непрофитних организација, нису установљени секундарни обавезујући извори права ЕУ релевантни за предмет уређивања достављеног приједлога због чега у Изјави о усклађености стоји оцјена „Непримјењиво“. Указује се да предметну материју дијелом регулише Савјет Европе посредством Препоруке CM/Rec(2007)14 Комитета министара држава чланицама о правном статусу невладиних организација у Европи.

IV RAZLOZI ZA DONOŠEŃE ZAKONA

Закон о удружењима и фондацијама Републике Српске уредио је питања оснивања, поступак регистрације, унутрашњу организацију и престанак рада удружења и фондација, с тим да област јавности рада није регулисао.

Примарни циљ за усвајање овог приједлога јесте јавност рада непрофитних организација. Рад непрофитних организација у Републици Српској основаних у складу са Законом о удружењима и фондацијама, које финансијски или на други начин помажу страни субјекти, њихово политичко дјеловање и политичке активности као агената страног утицаја до данас није уређено законом, чиме се стварају претпоставке за урушавање уставног уређења и правног поретка Републике Српске и чине штетне посљедице на рад органа и организација Републике Српске.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Чланом 1. прописује се оснивање посебног Регистра непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти, политичко дјеловање и политичке активности непрофитних организација које их одређује као агенте страног утицаја, уређују услови и начин обезбјеђења јавности рада, те прописују друга питања у вези са радом тих организација.

Чланом 2. прописује се шта се у смислу овог закона сматра непрофитном организацијом, страним субјектом, владом друге државе, страном политичком странком као и агентом страног утицаја. Тако се под непрофитним организацијама подразумијевају удружења и фондације, као и стране и међународне невладине организације основане и регистроване у Републици Српској у складу са Законом о удружењима и фондацијама Републике Српске, које у цијелости или дјелимично финансирају друге државе, њихови органи или њихови овлаштени заступници, међународне и стране организације, страни држављани или регистроване невладине организације које се финансирају из иностранства. Под страним субјектом подразумијева се влада, извршни орган друге државе или страна политичка странка, физичко лице које нема држављанство Босне и Херцеговине и пребивалиште у Босни и Херцеговини или правно лице или група правних лица која је организована по прописима друге државе или која има сједиште у другој држави. Влада друге државе означава извршни орган власти сваке државе осим Босне и Херцеговине. Страна политичка странка означава сваку политичку странку регистровану по прописима друге државе, а агент страног утицаја, у смислу овог закона, јесте непрофитна организација коју финансијски или на други начин помажу страни субјекти, а која се бави политичким дјеловањем или политичким активностима као и другим активностима које се односе на политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом Републике Српске зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

Чланом 3. прописује се шта се сматра политичким дјеловањем и политичком активношћу непрофитних организација. У том смислу политичко дјеловање непрофитних организација подразумијева учешће у предизборној кампањи политичких странака и кандидата, прикупљање средстава за политичке странке и кандидате, финансирање кандидата, односно политичких странака и спровођење политичке активности ради формирања јавног мњења ради постизања политичких циљева. Политичка активност означава сваку активност према органима, институцијама или изабраним представницима Републике Српске или представницима Републике Српске у институцијама Босне и Херцеговине у смислу формулисања политике, политичког или јавног интереса Републике Српске. У наведеном смислу непрофитним организацијама није дозвољено политичко дјеловање нити обављање политичке активности. Статут, дјеловање и активности непрофитних организација не могу бити супротни уставном поретку нити усмјерени на његово насилно подривање, распиривање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости или дискриминације забрањене Уставом Републике Српске и законом.

Чланом 4. прописује се да се политичким дјеловањем у смислу овог закона не сматра дјеловање у области науке, културе, социјалне и здравствене заштите, спорта, заштите потрошача, заштите права националних мањина и лица са инвалидитетом, заштите животне средине, борбе против корупције, филантропије, волонтерства и информисања као и дјеловање у оквиру уставом загарантованих права и слобода.

Чланом 5. прописује се да материјали непрофитних организација који се објављују путем електронских медија, информационих и телекомуникационих мрежа или се на други начин дистрибуишу морају имати ознаку непрофитне организације.

Чланом 6. прописује се да се Регистар непрофитних организација оснива у Министарству правде.

Чланом 7. прописују се подаци који се за непрофитне организације уписују у Регистар.

Чланом 8. прописује се обавеза непрофитних организација за подношење пријаве Министарству у року од 15 од дана пријема финансијских средстава или друге врсте помаћи од страног субјекта, као и обавеза непрофитне организације да о свим промјенама у свом дјеловању достави допуну пријаве у року од 30 дана од дана настанка промјене.

Чланом 9. прописује се да ако се у поступку подношења или допуне пријаве утврди да је пријава или допуна непотпуна, примјењују се одредбе Закона о општем управном поступку.

Чланом 10. прописује се да подаци уписани у Регистар, као и документација на основу које се упис врши морају бити доступни и дати на увид надлежном инспекцијском органу. Министарство, на захтјев суда, јавног тужилаштва, Министарства унутрашњих послова или надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске, доставља информације о стању у Регистру, а изузетно, подаци о стању у Регистру могу се дати и другим органима Републике Српске на образложен захтјев, ако за то постоји оправдан интерес.

Чланом 11. прописује се обавеза непрофитних организација да Министарству достављају полугодишњи и годишњи финансијски извјештај са назнаком уплатиоца, висине дозначених средстава, врсте и износа накнаде и прихода изражених у новцу или другој вриједности, као и извјештај о утрошку средстава, а наведени извјештај Министарство доставља Пореској управи Републике Српске ради контроле финансијског пословања.

Чланом 12. прописује се да надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши надлежни инспекцијски орган.

Чланом 13. прописује се да се редован инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације врши једном годишње.

Чланом 14. прописује се да се изузетно, ванредни инспекцијски надзор над законитошћу рада непрофитне организације спроводи по представкама грађана, правних лица, јавно доступних информација, органа Републике Српске или на захтјев надлежног одбора Народне скупштине Републике Српске.

Чланом 15. прописује се да Министарство прати активности непрофитних организација из члана 1. овог закона како на територији Републике Српске, тако и у другим дијеловима Босне и Херцеговине.

Чланом 16. прописује се да у случају да непрофитна организација у свом дјеловању поступа супротно Уставу и прописима Републике Српске, дјелује и спроводи активности на начин како је то прописано чланом 3. овог закона, односно као агент страног утицаја на штету индивидуалних и других права грађана или уколико Пореска управа Републике Српске утврди неправилности у финансијском пословању, Министарство доставља приједлог надлежном суду за забрану обављања рада и подноси пријаву против одговорних лица у складу са одредбама кривичног законодавства Републике Српске.

Чланом 17. прописује се да се на питања која нису прописана овим законом, примјењују одредбе Закона о удружењима и фондацијама Републике Српске.

Чланом 18. прописују се прекршајне санкције у вези са примјеном овог закона.

Чланом 19. прописује се обавеза Министарства да успостави Регистар у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона и у року од 30 дана од дана ступања на снагу Закона пропише правилником образац пријаве.

Чланом 20. прописује се ступање на снагу закона.

VI РАЗЛИКЕ ПРИЈЕДЛОГА У ОДНОСУ НА НАЦРТ ЗАКОНА

Нацрт закона о посебном Регистру и јавности рада непрофитних организација усвојен је на Петој редовној сједници Народне скупштине Републике Српске, одржаној 28. септембра 2023. године. Нацрт закона, сходно Закључку Народне скупштине Републике Српске број: 02/1-021-1054/23 од 28. септембра 2023. године упућен је на јавну расправу за чије је спровођење задужено Министарство правде. Позив за јавну расправу објављен је у дневним новинама Глас Српске и на интернет страници Министарства правде и расправа је одржана 24. октобра у Бањој Луци.

Приликом израде текста Приједлога разматрале су се примједбе и сугестије које су изнесене на сједници Народне скупштине Републике Српске, током јавне расправе, као и примједбе и сугестије које су достављене у писаној форми Министарству правде.

Приједлози и примједбе изнесене на сједници Народне скупштине, јавној расправи, као и достављени писмени приједлози и примједбе односиле су се на слjedeће:

– Да се Нацртом регулише рад само једног броја непрофитних организација што се може сматрати дискриминацијом и није у складу са Европском конвенцијом о основним људским правима и слободама као ни са одредбама Устава Републике Српске, законима о удружењима и фондацијама и Пореском поступку Републике Српске; да се Нацртом желе забранити поједине активности као што је заговарање јавних политика измјена закона, што је једна од основних и суштинских улога у организацији цивилног друштва и то увођењем обавезе за означавање материјала који су резултат дјеловања непрофитних организација; да се Нацртом врши стигматизација непрофитних организација које буду критиковале власт као агената страног утицаја и да ће се агентом страног утицаја сматрати свако удружење које добије средства из иностранства за било које сврхе; да Регистар већ постоји при Министарству управе и локалне самоуправе у који се уписују регистрована удружења цивилног друштва, те је увођење новог непотребно, а све непрофитне организације подносе АПИФ-у једном годишње извјештај; да Нацрт не предвиђа никакав правни лијек у случају да се утврди кршење закона, већ се предвиђа одмах забрана рада од стране Министарства; да Закон сужава простор за дјеловање и ствара додатни притисак на рад непрофитних организација посебно оних који у својим плановима и програмима имају нешто што се власти не свиђа; да ће се усвајањем овог закона смањити демократска права и слободе грађана, да је противан духу демократског друштва и као такав биће препрека тежњи БиХ да постане чланица ЕУ; да се удружења разврставају само по основу финансирања и то без икаквог постављеног ограничења; да се законом забрањује бављење политичким активностима непрофитним организацијама што је супротно Уставу; да се законом није дефинисало шта су то агенти страног утицаја; да је питање политичке активности нејасно дефинисано и да ће се због усвајања овог закона удружења и фондације само пререгистровати на ниво БиХ; да се у закон треба ставити одредба да ће се тумачити у складу са одредбама о заштити људских права и праксом Европског суда за људска права и Европског суда правде, да се овај закон не треба односити на стране међународне организације, јер је БиХ чланица многих страних организација; да

од примјене закона треба изузети организације које се финансира Република Србија, јер са Републиком Србијом имамо Споразум о специјалним и паралелним везама.

Разлике Приједлога у односу на Нацрт резултат су прихваћених приједлога, примједба и сугестија изнесених на сједници Народне скупштине Републике Српске, јавној расправи, као и достављеним писменим приједлозима и примједбама. У односу на Нацрт закона разлике су сљедеће:

– прихваћен је приједлог и измијењен је члан 1. како би се избјегла могућност тумачења да ће се агентима страног утицаја сматрати све непрофитне организације основане у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти;

– у члану 2. додат је нови став 5, који прописује шта се сматра агентом страног утицаја на начин да се агентом страног утицаја сматра непрофитна организација коју финансијски или на други начин помажу страни субјекти, а која се бави политичким дјеловањем или политичким активностима прописаним чланом 3. овог закона као и другим активностима које се односе на политичко организовање и дјеловање усмјерено на угрожавање демократије, нарушавање интегритета Републике, кршење Уставом зајамчених слобода и права и распиривање националне, расне или вјерске мржње и нетрпељивости.

– у члану 3. измијењен је став 2. на начин да се политичком активности означава свака активност према органима, институцијама или изабраним представницима Републике Српске или представницима Републике Српске у институцијама Босне и Херцеговине у смислу формулисања политике, политичког или јавног интереса Републике Српске. Из предложеног нацрта брисан је дио који је прописивао да се политичком активности сматра и усвајање или измјена прописа како би се избјегла могућност тумачења да се непрофитним организацијама овим законом забрањује учествовање у поступку усвајања или измјена прописа. Такође је додат и став 4, који прописује да статут, дјеловање и активности непрофитних организација не могу бити супротни уставном поретку нити усмјерени на његово насилно подривање, распиривање националне, расне и вјерске мржње и нетрпељивости или дискриминације забрањене Уставом и законом.

– у члану 4. Приједлога који прописује шта се неће сматрати политичким дјеловањем у смислу овог закона (области науке, културе, социјалне и здравствене заштите, спорта, заштите потрошача, заштите права националних мањина и лица са инвалидитетом, заштите животне средине, борбе против корупције, филантропије, волонтерства и информисања) додато је да се политичким дјеловањем неће сматрати ни дјеловање у оквиру уставом загарантованих права и слобода.

– измијењен је члан 8, те се прописује да је непрофитна организација обавезна поднијети пријаву Министарству у року од 15 од дана пријема финансијских средстава или друге врсте помоћи од страног субјекта, чиме се упућује да се у Регистар неће уносити непрофитне организације које су до дана примјене закона примале финансијска средства или другу врсту помоћи од страног субјекта, ако од момента почетка примјене закона ту помоћ више не примају;

– измијењен је и члан 10. и прецизирано да се подаци из Регистра, поред надлежног инспекцијског органа могу дати и суду, тужилаштву, органима унутрашњих послова или надлежном одбору Народне скупштине Републике Српске, а изузетно, и другим органима Републике Српске на образложен захтјев, ако за то постоји оправдан интерес.

– измијењен је и члан 16. на начин да се прописује да у случају да непрофитна организација у свом дјеловању поступа супротно Уставу и прописима Републике

Српске, дјелује и спроводи активности на начин како је то прописано чланом 3. овог закона, односно као агент страног утицаја на штету индивидуалних и других права грађана или уколико Пореска управа Републике Српске утврди неправилности у финансијском пословању, Министарство доставља приједлог надлежном суду за забрану обављања рада и подноси пријаву против одговорних лица у складу са одредбама кривичног законодавства Републике Српске.

Нису прихваћене примједбе да се од статуса страних субјеката изузму стране међународне организације чији је БиХ члан као и организације које би се финансирале из Републике Србије, јер се законом прецизира јасно шта се сматра агентом страног утицаја, тако да финансирање непрофитних организација од међународних организација чији је БиХ члан или финансирање од Републике Србије не значи аутоматско стицање статуса страног субјекта.

VII ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКТА НА УВОЂЕЊЕ НОВИХ, ИЗМЈЕНУ ИЛИ УКИДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ФОРМАЛНОСТИ КОЈЕ ОПТЕРЕЂУЈУ ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ

Према Мишљењу Министарства привреде и предузетништва број: 18.06-020-729/24 од 29. фебруара 2024. године, увидом у Приједлог закона о посебном Регистру и јавности рада непрофитних организација и Образац 1. процјене утицаја закона, Министарство привреде и предузетништва констатује да је обрађивач спровео сљедеће методолошке кораке процјене утицаја прописа:

Приједлог је планиран Програмом рада Владе Републике Српске за 2024. годину. У вези с проблемом који се жели ријешити, утврђено је да рад непрофитних организација основаних у Републици Српској које финансијски или на други начин помажу страни субјекти, њихово политичко дјеловање и политичке активности као агената страног утицаја није уређено законом, те ова правна празнина ствара могућност за политичко дјеловање ових организација и страни утицај на уставноправни поредак Републике Српске. Циљ који се жели постићи је повећање транспарентности рада непрофитних организација. Код утврђивања опција за постизање циљева и њихове анализе, утврђено је да се циљ може постићи једино доношењем предметног закона. У вези с утицајем на јавне буџете, обрађивач је навео да Приједлог неће утицати на јавне буџете. У вези с утицајем на пословање, обрађивач је навео да Приједлог неће утицати на пословање.

Приједлогом је прописано увођење нове формалности – упис у Регистар података о непрофитној организацији. Формалност се уводи у сврху заштите начела транспарентности рада и лакше финансијске контроле непрофитних организација. У вези са социјалним утицајем, обрађивач је навео да се Приједлогом прописује шта се подразумијева под непрофитном организацијом, страним субјектом, политичким дјеловањем, политичком активношћу, те се прописује формирање посебног регистра непрофитних организација које се финансирају из иностранства како би се повећала транспарентност рада ових организација. У вези с утицајем на животну средину, обрађивач је навео да Приједлог не утиче на животну средину. У погледу осталих методолошких корака процјене утицаја прописа, обрађивач је навео да је о Приједлогу одржана јавна расправа, у којој су учествовали представници невладиног сектора и стручне јавности. Када је у питању спровођење прописа, обрађивач је навео да је за примјену закона одговорно Министарство правде. Ефекти примјене закона ће се вредновати на основу броја уписаних субјеката у регистар и поштовања прописаних обавеза.

Министарство привреде и предузетништва утврдило је да је обрађивач, приликом спровођења процјене утицаја прописа, поступио у складу с Одлуком о процјени утицаја прописа.

VIII УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

У складу са чланом 36. став 1. тачка 9) Пословника о раду Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 123/18) и Смјерницама за консултације у изради прописа и других општих аката („Службени гласник Републике Српске“, број 86/22), обрађивач Закона утврдио је да је овај закон од интереса за јавност. Нацрт закона је објављен на интернет страници (www.vladars.net), а одржана је и јавна расправа у вези са Закључком Народне скупштине Републике Српске. Такође, Министарству правде пристигле су примједбе, приједлози и сугестије у вези са Нацртом закона. Уважани приједлози и сугестије уграђени су у текст Закона и детаљно образложени у глави која се односи на разлике приједлога у односу на нацрт.

IX ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна финансијска средства из буџета Републике Српске.